

Verslag van de laatste excursie op 7 november j.l. naar de Oostvaardersplassen.

Kees Verweij

Het is alweer een hele poos geleden, dat we een excursie georganiseerd hebben naar de Oostvaardersplassen. Van verschillende kanten werd belangstelling hiervoor vernomen. Vandaar, dat wederom het initiatief hiertoe genomen is.

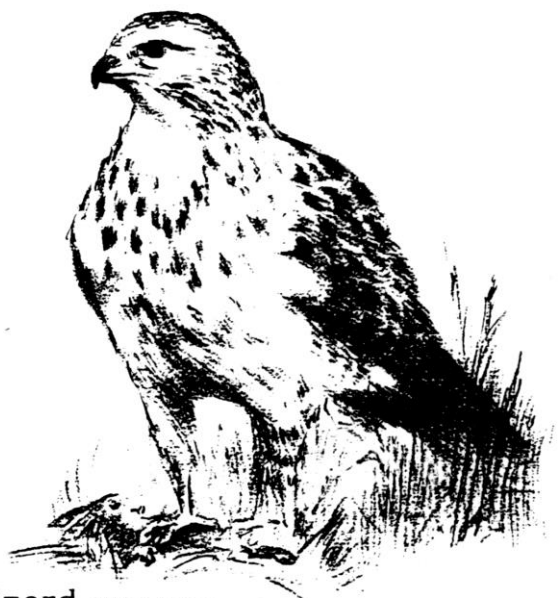
Het was zeker geen slechte keus, want degenen, die hieraan hebben deelgenomen, hebben op deze dag prachtige dingen kunnen zien.

We vertrokken 's morgens om 8.00 uur vanaf het Jan Verwey Natuurcentrum met bijna 20 deelnemers. Het eerste doel was een bezoek aan de kijkhut aan de zg, Lepelaarsplassen. Daarvoor konden we nog even een koppel Reeën in het land zien. Om deze kijkhut te kunnen bereiken moet je eerst een stukje door het bos wandelen. Dit was allerm minst een bezwaar, want onderweg konden we verschillende Baardmannetjes in de rietstengels waarnemen. Op de achtergrond was duidelijk het gekrijs en gegil van een Waterral te horen. Bij de kijkhut konden we overal de Aalscholvers zien. Verder waren er verschillende eendensoorten te bekijken als Krakeenden, Tafeleenden, Kuifeenden, Slobeenden enz.

Het volgende doel was de nieuwe kijkhut De Zeearend aan de Knardijk, die nu vrij toegankelijk is. Het is nog een behoorlijk eindje lopen door het bos, voordat je deze prachtige hut bereikt, maar dit is geenszins een bezwaar. Het pad voert door een mooi Wilgenbos, dat op dat ogenblik deels onder water stond. Zeker voor paddestoelenliefhebbers is dit een eldorado. Zo ontdekten we enkele zeer fraaie exemplaren van de Gele Trilzwam. Nadat we de kijkhut De Zeearend hadden bereikt zagen we helaas geen Zeearend, maar wel veel Grauwe Ganzen en Brandganzen en Wintertalingen. Op de achtergrond konden we verder een grote groep Edelherten zien. Een leuke verrassing was een Vos, die

de kijkhut passeerde met een grote Grauwe Gans in zijn bek. Later zagen we deze vos nog op een andere plek, terwijl hij een grote groep ganzen besloopt. Ditmaal had zijn jachtkunst minder succes, want wij konden hem niet op het verschalken van een prooi betrappen. Behalve een aantal roofvogels, waaronder verschillende Buizerds, een Blauwe Kiekendief en enkele Torenavalken, werden wij aan het einde van de rit nog verrast door de aanblik van een Grote Zilverreiger.

De sfeer tijdens deze excursie was als vanouds en ieder was van mening, dat zo'n excursie zeker voor herhaling vatbaar is.

Buizerd *Buteo buteo*

REISDOEL OLAND (2)

Coby en Dick Passchier.

Hillerstorp dinsdag 19 mei 1998.

Eerst even het geheugen opfrissen.

We kamperen tussen Hillerstorp en Bredaryd in het nationaal park de 'Store Mosse' (Groot Moeras). Dit ligt ongeveer 20 km ten noordwesten van Värnamo en Värnamo vinden we aan de A4 tussen Helsingborg en Stockholm.

Onze eerste kennismaking met de Store Mosse gisteravond was al veelbelovend (zie Strandloper 3/1998)

en we hebben voor deze streek gelukkig extra dagen uitgetrokken.

Op 'Topografiska karten skala 1:50.000' stippelen we een dagtocht uit rondom het Kävsjön (sjön = meer). (zie kaart 1)

We parkeren de auto bij Svanö (3 huizen, 1 boerderij) aan de noordkant van het reservaat. Svanö ligt in een glooiend gebied wat uitsteekt boven het terrein voor ons. Een kaarsrecht pad van 2 kilometer loopt naar het volgende 'duin' waar nog maar 2 huizen staan met de naam Södra Svanö (södra = zuid).

Sinds mensenheugenis werden de duinen gebruikt om er vee te laten grazen en het ligt voor de hand dat dit rechte

pad als veedrift diende en dus regelmatig werd onderhouden.

Al vrij snel lopen we van de hogere zandgrond het moerasgebied in. Aan weerszijden doen wat zielige berkjes alle moeite overeind te blijven met ertussen veel lage struikjes van dwergberk die hier de meest zuidelijke groeiplaats van betekenis heeft.

Regelmatig zien we plukken van Eenarig wollegras en Lavendelheide. Vanaf merelooghoogte ontdekken we zelfs minuscule plantjes van de Kleine zonnedauw maar daarmee is de plantenkoek echt op.

De vogelkoek stelt ook al weinig voor.

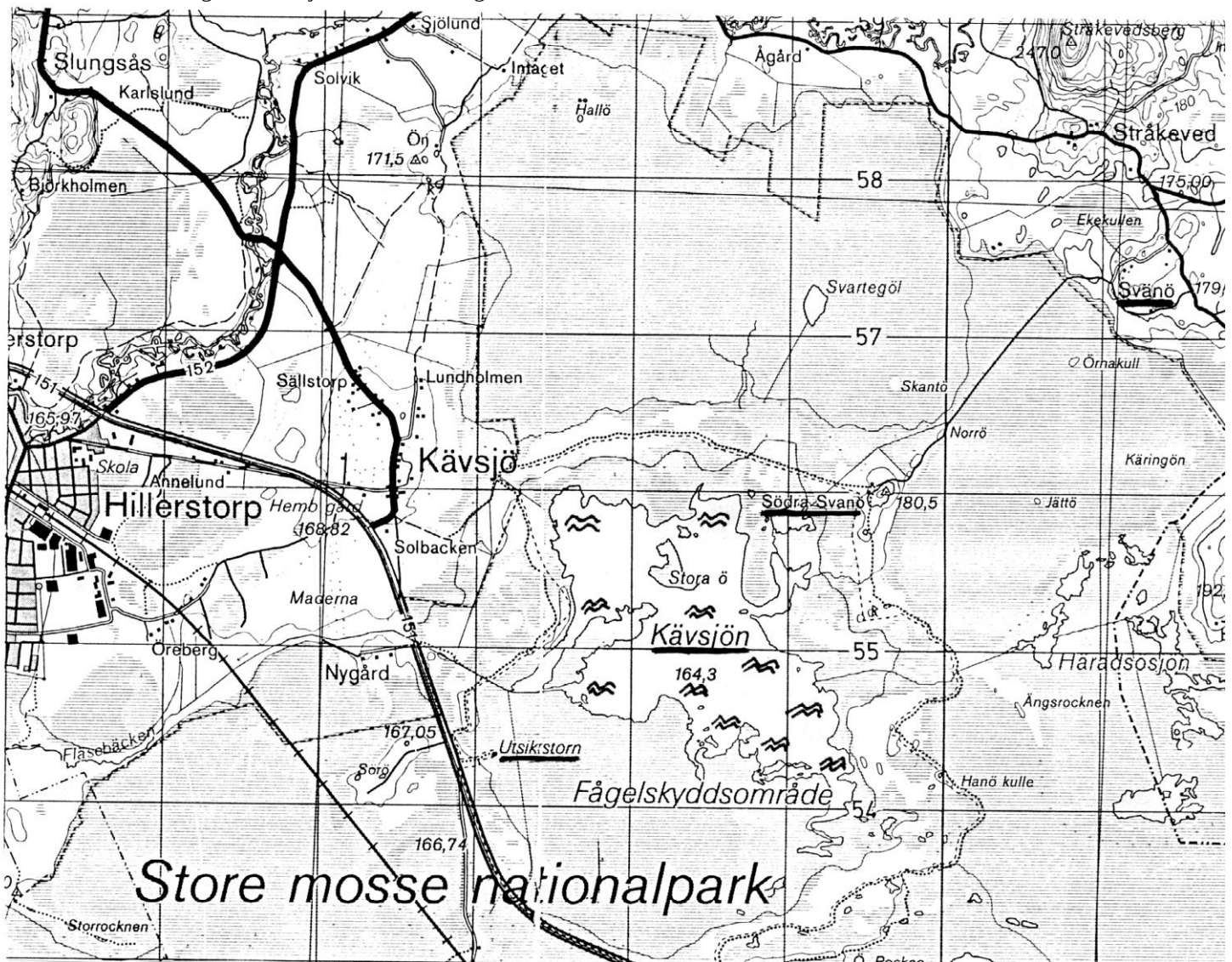
Een paar Paapjes maken het ons makkelijk ze te vinden door de toppen van struikjes en zielige berkjes te gebruiken als uitkijkplaats. Ze worden onmiddellijk genoteerd in de Vakantie Vogellijst (V.V.L.). We zijn het er over eens: het klinkt niet bijster positief. Echter niets om ons heen is storend. Geen gebouwen of hoogspanningsmasten en geen enkel ander geluid dan de wind en het gekras van de Paapjes. Bij Södra Svanö verandert het landschap wel heel plotseling. Van de twee voormalige boerderijen is er één in gebruik als

jeugdherberg met er omheen een ook al niet storend houten omheining. Van gasten, boeren of vee is niets te bekennen. We zijn daar alleen met nogal wat Boerenzwaluwen, een paar Kramsvogels en Koolmezen. Waar geen fris groen gras de bodem bedekt, groeien dennen en eiken. Een goede plek ook voor zenegroen (pyramidevorm) en Zevenster die in ons land heel zeldzaam is.

Twee houten balken in de lengte, bij elkaar gehouden door dwarsbalken er onder, hebben voldoende draagkracht om twee niet al te zware wandelaars voor wegzinken te behoeden. Bij de aanleg is duidelijk elke natuurlijke bult benut en is men om de natste delen heengegaan. Desondanks zakt voor ons uit het pad omlaag tot zelfs de loopbalk onder water verdwijnt.

Om de paar honderd meter zijn passeerplaatsen aangebracht met soms een extra horizontale balk om even uit te rusten. Volgens de boeken moet het veenpakket hier 3 tot 7 meter dik zijn en dat kilometers ver!

Kaart 1

De enige onderbreking van het balkenpad is zo nu en dan een kleine brug over een kreek. Het water is meestal roestbruin van kleur wat kennelijk een gezond milieu is voor het Waterdrieblad dat in tapijten voorkomt. Aan de richting vanwaar we regelmatig het trompetteren van Kraanvogels horen, leiden we af dat we ten oosten van het Kävsjön lopen. Zicht op het water hebben we niet door wat met dennen begroeide duinen die voor ons liggen.

Tegen 12 uur staan we voor de grote 'Utsikstorn' en klimmen we naar boven om een broodje plus schitterend uitzicht te nuttigen. We zijn er de enigen. De vlakke met het meer samen is qua oppervlak te vergelijken met de Dwingelose heide. Maar hier kijken we er van 12 meter hoogte overheen.

Links voor ons het meer en meer naar rechts (oostwaarts) is het gebied minder vochtig. Daar tellen we ongeveer 150 Kraanvogels in groepjes verspreid. Ook in groepjes grazen tientallen reeën en nogal ver van ons vandaan stapt een eland uit de dekking het open veld in. Onze eerste en we volgen hem een kwartier lang.

Maar zo maak je geen kilometers en enigszins met tegenzin pakken we alles weer in.

Aan de westkant van het meer liggen duinen die

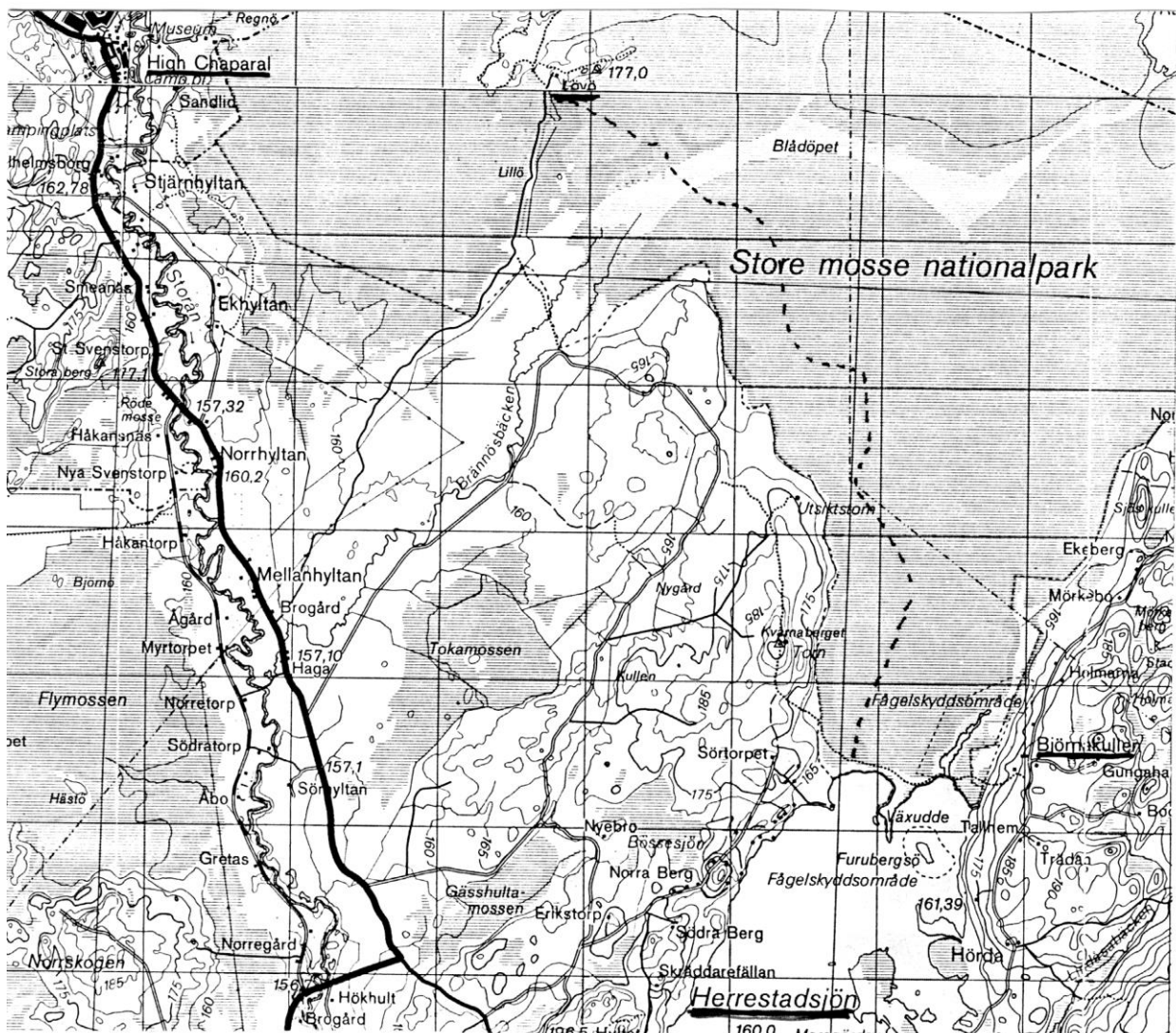
hoofdzakelijk met dennen zijn begroeid. Regelmatig staan we voor doorkijkjes over het meer en zien we tot soms dichtbij groepen Grauwe en Canadese ganzen vaak met pulli zwemmen.

De bosbodem is bedekt met een dikke laag mos en op de wat drogere plekken vooral veel bosbes. Als bijzonderheid enkele plukken Moeraswolfsklauw en aan vlinders: 1 Rouwmantel.

Om 4 uur zijn we weer terug bij de auto met 20 kilometer in de benen.

Tot 's avonds 9 uur zitten we voor de caravan. Volop licht maar wel fris (14E C). Van grote afstand horen we ineens dezelfde klagelijke geluidjes die we eerder niet 'thuis' konden brengen. Met de kijker in alle richtingen gezocht tot Coby wijst op een paar snel rennende vogels door het hoge gras in het weilje naast ons. Natuurlijk..... het muntje valt. Goudplevieren zijn het. Goudbruin op de rug en kop, witte rand erlangs en volmaakt zwart op de borst. Broeden doen ze natuurlijk op de Store Mosse maar hier wordt het voedsel verzameld. We zitten op de eerste rang.

Kaart 2

Woensdag 20 mei 1998. (Zie kaart 2)

We hebben geleerd dat we voorzichtig de caravangordijntjes open moeten doen. Vanuit bed liggen we oog in oog met één reebok en vier reegeten.

Het is zonnig, fris en er is weinig wind. Ter afwisseling gaan we vandaag fietsen. We hobbelen zuidwaarts over boerenweggetjes, langs verdwaalde boerderijtjes en een behoorlijk meertje met daarin een mannetje brilduiker. Weer terug op het normale asfalt passeren we een andere camping. De naam 'High Chaparal' neemt alle twijfels weg dat we misschien op de verkeerde plek kamperen. Onderweg rode landbouwschuren, gele koolzaadvelden onder een strakblauwe hemel. We kijken uit naar de plaatsnaam 'Lövö'. Volgens de kaart moet er maar één huis staan maar hier heeft alles een naam. We vinden het bord Lövö'. We fietsen over een boerenpad twee kilometer door het bos dat daarna overgaat in een lange rij duinen die diep de Store Mosse insteekt. Onderweg van zeer dichtbij een zeer grote eland die zeer snel de benen neemt. Geen kans voor een foto of video. Het ene huis van Lövö blijkt ook weer een oude boerderij te zijn die als vakantieverblijf is ingericht. Maar hier grazen wel koeien over glooiende weiden. Het hoogste duin biedt tot aan de horizon een schitterend uitzicht over het moeras. Ergens uit het niets voert een zig-zag-streep naar een ander niets. Na een half uur lopen staan we aan het begin van de zig-zag streep. Het blijkt eenzelfde soort pad te zijn als we gisteren hebben bewandeld. Twee balken vertrekken van hier naar een vraagteken. Het pad staat niet op de kaart maar een bordje wijst naar Björnkullen en dat staat er wel op.

Dat wordt dan het doel van morgen.

Donderdag 21 mei 1998.

We stallen de auto tot dicht bij Lövö. Rugzak met proviand, kaart en het cameraatje van Coby aan riemen en koordjes om ons heen. We zoeken en vinden de balken van gisteren en hobbelen het moeras op. Er staat een stevige noordenwind, Hollandse luchten en een temperatuur van 15° C.

8.....Acht kilometer vlakke met zielige berkjes, wat struikjes met Paapjes, en Wulpen, Watersnippen en Goudplevieren die we wel horen maar niet zien. Maar aan het eind...!

Eerst volgen we misschien tien minuten of een uur lang een Boomvalk op jacht naar libellen want andere insecten zijn er (nog) niet. Dan vind ik een 'rietgors' die zo mak is en er zo anders uitziet dat ik met het pietepeuterige telelensje van onze enige meegenomen camera er toch maar een foto van maak. (Terug in Noordwijk zou Hein Verkade er een vrouwtje Blauwborst van maken).

Op het keerpunt van de tocht staan we voor het Herrestadsjön met daarin een klein eilandje dat als vogelreservaat te boek staat. Er blijken Blauwe reigers

te broeden waar de Zweden ongetwijfeld veel zuiniger op zijn dan de drie Visarenden die we in één kijkerbeeld erboven zien vliegen.

Maar we moeten terug. Een bordje op een splitsing geeft ons de keus over het moeras of door het bos naar Lövö terug te lopen. Intussen zijn de Hollandse luchten wel erg donker geworden en onweer op de kale vlakte heeft niet onze voorkeur. Het bospad levert ons Kuifmezen, goudhaantjes en boomkruipers op (moeten in Scandinavië dus Taiga boomkruipers zijn).

Tot het moment....!

Er kruist voorlangs iets zwarts over ons pad, meer dan een halve meter hoog. Op zulke momenten twijfel je stevig aan je visuele vermogen. Op de plaats waar het verdween kijken we om wat sparren heen en zien echt wat we zojuist ook dachten te zien. Met glanzend zwarte borstveren, witte schoudervlekken, een joekel van een snavel zo ongeveer op kruishoogte staat een Auerhoen wel heel erg groot te wezen. Nu wordt het tijd om echt verschrikkelijk zenuwachtig te worden. Thuiskomen met dit verhaal zonder bewijzen? Alweer de kleine camera (ad) voor de dag. Het telelensje op vol vermogen, de haan herkenbaar in de zoeker. Als de film niet ter plekke in de fik vliegt moet dit lukken. Na voor alle zekerheid nog twee opnamen, een lange blik na en kilo's lichter nemen we afscheid. De V.V.L. krijgt deze dag een ruime uitbreiding.

♂

AUERHOEN

Bij de auto terug maakt Coby geen bezwaar mét de auto + grote camera en video terug te gaan. Daarvoor moeten we een kilometerslang een slecht bospad over. Op de plek waar we de haan achterlieten staat hij weer. Het beest maakt geen enkele aanstalten om te vluchten.

Eerst een videoshot uit de hand genomen en daarna het statief eronder geschoven en rustig gevolgd. Het geluid, dat bij korhoenders bolderen wordt genoemd, lijkt uit het middenrif te komen. De borst wordt als een ballon opgepompt waarbij de veren meebewegen en dan glanzend verkleuren van metaalblauw naar groen en paars. Het beest staat zo langzamerhand wel heel dichtbij maar het is welletjes. We willen geen verstoring, dus wegwezen. De camera van het statief gehaald en in de auto geborgen. Terug bij het statief staat de haan tussen mij en mijn eigendom. Dan er maar omheen en statief gepakt en de poten ingeklapt. Het bolderen wordt er niet bepaald rustiger op. Blijft de haan steeds verder aandringen dan ben ik genoodzaakt om hem, met behulp van het statief, op een afstand te houden (1 meter). De snavel op eerder genoemde hoogte is van hier af nog

groter en boezemt akelig veel ontzag in. Met het statief als bescherming en de haan op de hielen weer terug naar de auto. In het voorbijgaan toch maar de deur dichtgedaan want Coby zit er al in en stel je voor!!! Een rondje rond de auto in polonaise en met een zucht en zonder schade stap ik in. Heel rustig gestart en weggereden. Coby wijst naar buiten. De haan vliegt op een meter van de auto met ons mee met zoveel snavelgeklapper dat het wel echte Auerhoenverwensingen moeten zijn. Als hij ons volgt tot aan de grens van zijn domein moet het wel een paar honderd meter zijn. We hebben ons nog nooit zo voldaan een domein uit laten schelden.

(Wordt vervolgd).

Verslag van de jongste activiteiten van de paddestoelengroep

Kees Verweij

Het zal de meesten van u wel bekend zijn, dat binnen de Vereniging ook een actieve paddestoelengroep werkzaam is. Graag wil ik hierbij verslag doen van de verschillende activiteiten, die dit najaar binnen deze groep hebben plaatsgevonden.

Het seizoen werd begonnen met een bijzonder geslaagde excursie op het landgoed Leeuwenhorst, gelegen tussen Noordwijk en Noordwijkerhout. Op 26 september jl. verzamelden zich ruim 15 actieve paddestoelenliefhebbers nabij de hoofdingang. Niet lang daarna konden de deelnemers een rijk gesorteerde hoeveelheid paddestoelen aanschouwen. Door de overvloedige regenval en de betrekkelijk milde temperaturen waren de paddestoelen letterlijk op hun best. Groot was het aantal amanieten, waarbij de Parelamaniet, de Roodbruine Slanke Amaniet, de Gele Knolamaniet en de Witte Knolamaniet de boventoon voerden. Onder de beukenbomen kwamen verschillende russula's en melzwammen tevoorschijn. Op houtstompen werden o.a. de Biefstukzwam, de Witte Bultzwam, de Roodporiehoutzwam en de Berkezwam aangetroffen. Ook kwamen de eerste Porseleinzwammen uit het beukenhout tevoorschijn. Een leuke waarneming was verder een aantal Kostgangersboleten, die parasiteren op de Aardappelbovist. Er waren zelfs behoorlijk grote exemplaren bij. Dit is nog maar een greep van de vele paddestoelen, die wij op deze ochtend hebben gezien.

Op woensdagavond 14 oktober jl. hebben we een bezoek gebracht aan het Rijksherbarium. Daar vertelden mevr. Nauta en de heer Jalink het een en ander over hun onderzoek naar paddestoelen in Nederland. Beide

sprekers vervullen een belangrijke rol in het onderzoek naar Nederlandse en buitenlandse paddestoelen. Tevens lieten zij uitgebreid zien hoe paddestoelen aan de hand van sporen onder de microscoop gedetermineerd kunnen worden. Ook het maken van goede coupes om de structuur van de opbouw van de paddestoel goed te kunnen bekijken werd uitvoerig gedemonstreerd. Door ieder werd deze avond als zeer leerzaam bevonden. Beide sprekers toonden zich bereid eens een keer in het Natuurcentrum wat uitgebreider op deze materie in te willen gaan. Tot slot werd aangegeven hoe men het best kan inventariseren en welke formulieren men daarbij kan hanteren.

Prachtvlamhoed